

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

TKI-politiikan ja -toiminnan strategiset valinnat

Johanna Moisio

Tutkimus- ja innovaationeuvosto 16.12.2024

Parlamentaarinen TKI-työryhmä 2022: strategiset valinnat

”On tärkeää tunnistaa kansalliset osaamisvahvuudet sekä yhteiskunnan ja yritysten valmiudet, vahvuudet, tarpeet ja osaaminen globaalien murrosten hyödyntämisessä. Tämän pohjalta voidaan muodostaa **yhteiset kansalliset strategiset valinnat, jotka määrittävät kansallisia kehitystoimia sekä suuntaavat ja kokoavat voimavaroja.**

Kansalliset strategiset valinnat luovat edellytyksiä ennakoiville, pitkäjänteisille ja määrätietoisille kansallisille kehitystoimille sekä yritysten ja julkisen sektorin yhteistyölle. Strategiset valinnat ovat tärkeä perusta rajallisen julkisen TKI-rahoituksen vaikuttavalle suuntaamiselle. Ne vahvistavat myös kyvykkyyttä nopeuttaa kestävyys siirtymiä sekä kehittää kansainvälisesti kilpailukykyisiä osaamiskeskittymiä sekä innovaatio- ja liiketoimintaekosysteemejä valituilla alueilla.”

Tutkimus- ja innovaationeuvosto 9.10.2024

- Neuvosto linjasi, että strategisia valintoja tunnistetaan kahdessa vaiheessa.
- Ensimmäisessä vaiheessa syntyy kokonaisvaltainen tilannekuva Suomen TKI-järjestelmässä olemassa olevista painopisteistä ja tehdyistä valinnoista.
- Toisessa vaiheessa, kevättalvesta 2025 alkaen, tehdään kansallisia TKI-politiikan ja -toiminnan strategisia valintoja.
 - Tämä tapahtuu laajassa vuorovaikutuksessa tutkimuskentän ja yritysten kanssa, ottaen huomioon globaalit ja yhteiskunnalliset haasteet sekä kansainvälinen toimintaympäristö.
- Prosessi tukee hallituksen puoliväliriihen päätöksentekoa ja pitkän aikajänteen suunnittelua.

Strategisten valintojen merkitys

Strategiset valinnat:

- Selkeyttävät eri hallinnonaloille ja kentälle TKI-toiminnan kehittämisen suuntaamistarpeita: Mitä Suomi tarvitsee, missä Suomi on vahva ja pärjää sekä missä Suomen mahdollisuudet ovat?
- Palvelevat päätöksentekijöitä ja näyttävät toimijoiden omille valinnoille suuntaa.
- Tarjoavat yritysten, investointien, tutkimuksen ja kehittämistoiminnan sekä tieteentekijöiden kaipaamaa pitkän aikajänteen näkymää.
- Täydentävät TKI-politiikan olemassa olevia linjauksia ja ovat osa monivuotisen suunnitelman päälinjausten kokonaisuutta.
- Vastaavat muuttuvan toimintaympäristön ja TKI-politiikan mahdollisiin katveisiin.

Tutkimus- ja innovaationeuvoston rooli

- TIN tekee linjauksia valinnoista maaliskuussa ennen puoliväliriihtä, taustaraportti aineistoinen valmistuu ja se julkaistaan 6/2025.
- Jatkossakin TIN seuraa toimintaympäristöä ja valintojen tunnistaminen jatkuu tulevana vuosina tarpeen mukaan. Prosessista opitaan ja sitä kehitetään jatkossa.
- Lähtökohtana on, että neuvoa-antavana toimieliimenä TIN ei strategisten valintojen yhteydessä vastuuttaisi toimijoita. Eri toimijat – ml. valtioneuvosto ja yksittäiset ministeriöt – käyttävät valintoja oman ohjauksensa ja päätöksentekonsa tukena.

Strategisten valintojen tunnistamisen viitekehys monivuotisessa suunnitelmassa

Parlamentaarisesti sovitut TKI-järjestelmän kehittämisen periaatteet

Monivuotisen suunnitelman päälinjaukset

Strategisten valintojen valinnassa otetaan huomioon

- Yhteiskunnalliset haasteet ja kestävyys siirtymät
- Korkea osaaminen ja sen keskittymät
- Kasvu- ja liiketoimintamahdollisuudet
- Teknologiakehitys ja sen turvallisuuskynnät
- Tieteen- ja tutkimusalojen rajojen ylittäminen
- Humanististen, yhteiskuntatieteellisten ja luovien alojen merkitys teknologioiden ja innovaatioiden kehittämisessä ja käyttöönotossa

Kansallinen ja kansainvälinen toimintaympäristö

- Toimintaympäristön muutokset
- Yhteydet eri politiikanlohkojen välillä
- Kansallisissa tai EU:n strategiaprosesseissa tehdyt linjaukset

Vaikuttavuustavoitteet

- Kansainvälisesti vahvat osaamiskeskittymät sekä innovaatio- ja liiketoimintaekosysteemit
- Uudet ratkaisut ja niiden vieminen kansainvälisille markkinoille
- Kestävä talouskasvu ja kilpailukykyyn vahvistuminen, kestävyys siirtymien edistymisen
- Ratkaisut globaaleihin yhteiskunnallisiin haasteisiin

Painopisteiden ja valintojen erilaisia luonteita

- Poikkileikkaavat ja mahdollistavat:
 - Kansalliset TKI-järjestelmän kehittämiskohteet
 - Poliittikkakokonaisuudet, systeemiset toimintatavat
 - Esim. valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotisen suunnitelman päälinjaukset
- Temaattiset:
 - Tieteen- ja tutkimusaloihin tai teknologioihin perustuvat
 - Kasvualoihin perustuvat
 - Ilmiölähtöiset
 - Globaalit ja yhteiskunnalliset haasteet ja mahdollisuudet
- Olemassa olevien vahvuuksien vs. uusien avauksien tukeminen

Tulevaisuusselonteon toimintaympäristöanalyysi: tulevaisuuden muutostekijät (1/2)

Geopoliittiset muutostekijät

- Strateginen kilpailu moninapaistuvassa maailmassa
- EU tavoittelee vahvempaa geopoliittista toimijuutta
- Yhdysvaltojen kahtiajako syvenee
- Kiina tarjoaa vaihtoehtoja maailmanjärjestystä
- Venäjä säilyy merkittävänä kansainvälisenä toimijana, turvallisuustekijänä ja -haasteena
- Turvallisuus heikentyy ja turvallisuusympäristö säilyy epävakana
- Arktisen alueen strateginen merkitys kasvaa

Taloudelliset muutostekijät

- Globaali talousjärjestelmä liikkeessä
- Suuret muutokset taloudessa
- Vihreä siirtymä – kohti ekologisesti kestävää taloutta
- Kilpailu luonnonvaroista ohjaa kohti kiertotaloutta
- Työn ja työelämän muutokset haastavat nykyisiä toimintatapoja

Tulevaisuusselonteon toimintaympäristöanalyysi: tulevaisuuden muutostekijät (2/2)

Yhteiskunnalliset muutostekijät

- Epätasainen demografinen kehitys jatkuu
- Muuttoliikkeiden merkitys kasvaa
- Kaupungistuminen jatkuu
- Eriarvoisuuden ja yhdenvertaisuuden ristiriitainen kehitys
- Inhimillinen pääoma kasvaa, osaamistarpeet muuttuvat ja TKI-toiminnan merkitys korostuu
- Hyvinvoinnin, terveyden ja elintapojen haasteet muuttuvat
- Arvot, asenteet, maailmankatsomukset ja elämäntavat muuttuvat

Teknologiset muutostekijät

- Murrokselliset teknologiat muuttavat arkea, elinkeinotoimintaa ja yhteiskuntaa
- Avaruustoiminnan merkitys kasvaa arjen palveluissa ja sotilaallisessa toiminnassa

Ympäristölliset muutostekijät

- Ilmaston kuumeneminen kiihtyy
- Luonnon monimuotoisuus köyhtyy
- Ympäristön tila heikkenee

Lainsäädännölliset muutostekijät

- Oikeusvaltion vakaus rapautuu
- Demokratiakehityksen heikentyminen

Sidosryhmätilaisuus 8.11. ja -kysely 18.11.–3.12.2024

- TIN:in sidosryhmätilaisuudessa strategisista valinnoista 8.11. keskustelussa painotettiin mm. vaikuttavuutta, pitkäjänteisyyttä, osaamista, osaamispohjan vahvistamista, prosessin vuorovaikutteisuutta ja osallistavuutta sekä seurantaa.
- Sidosryhmäkyselyyn 18.11.–3.12. saatiin n. 130 vastausta. Kyselyn vastaajat edustavat lähtökohtaisesti itseään, eivät organisaatioita. Osa vastaajista ei esittänyt uusia valintoja.
- Yhteenveto sidosryhmäkyselystä esitetään kokouksessa.

Parlamentaarinen TKI-seurantaryhmä 3.12.2024

- Seurantaryhmä keskusteli strategisten valintojen prosessista. Seurantaryhmän osallistumista prosessiin pidettiin hyvänä.
- Korostettiin strategisten valintojen peilaamista parlamentaarisesti tunnistettuihin TKI-järjestelmän kehittämisen periaatteisiin.
- Painotettiin, että valinnoissa ei pidä mennä liian yksityiskohtaiseen voittajien valintaan, vaan raekoon tulee olla riittävän iso.
- Ehdotettiin, että valinnoissa kannattaisi tehdä jaottelua ja pitää mukana rinnakkain sekä olemassa olevia vahvuuksia että uusia mahdollisuuksia (esim. terveys- sekä luovat alat).
- TIN:n ja seurantaryhmän yhteiskokous strategisista valinnoista on 6.3.2025. Kokouksen tavoitteena on muodostaa jaettu ymmärrys strategisten valintojen tahtotilasta.

Jatkoaikatauluja

- Neuvosto 5.2. ja 25.3.
- Valmisteleva kokoonpano 16.1., 25.2., 13.3.
- Neuvosto ja parlamentaarinen TKI-seurantaryhmä 6.3.
- Valtioneuvoston TKI-politiikkaverkoston kokouksia
- Toinen sidosryhmätilaisuus on 28.2.2025. Sidosryhmäkuuleminen aineistosta kirjallisesti 26.2.-10.3.
- Puoliväliriihi huhtikuussa
- Raportin viimeistely ja neuvosto 6.6.

Kysymyksiä keskusteluun

- Millaisia valintoja etsitään – etsimmekö erityisesti katvealueita, joilla tunnistetut vahvuudet ja tulevaisuuden toimintaympäristön tarpeet ja mahdollisuudet eivät nykyisellään kohtaa?
- Tavoitellaanko 4–8 valintaa, ja mikä on sopiva valintojen raekoko, jotta ne ovat vaikuttavia ja toisaalta – valintojen pitkä aikajänne huomioiden – jättävät tilaa uusille avauksille?